

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

Warszawa, dnia 19.10.2011r.

Sprawozdanie ze spotkania Grupy Wymiany Doświadczeń (GWD) - gospodarka odpadami komunalnymi w Legionowie, w dniach 22-23.09.2011r.

1. Spotkanie GWD w zakresie gospodarki odpadami odbyło się w dniach 22-23 września 2011r. w Legionowie. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele Ełku, Legionowa, Lublina, Słupska, Szklarskiej Poręby i zaproszeni na to spotkanie przedstawiciele Starachowic.
2. Spotkanie przebiegało zgodnie z przyjętym porządkiem obrad (w załączeniu).
3. Pan Lucjan Chrzanowski, Zastępca Prezydenta Legionowa przywitał zaproszonych gości - przedstawicieli miast uczestniczących w GWD oraz przedstawicieli ZMP. Pan Prezydent przedstawił aktualną sytuację w mieście, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii gospodarki komunalnej i organizacji systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w mieście po przejściu obowiązku pozbywania się odpadów komunalnych. W referendum udział wzięło 34% mieszkańców, z czego 85% opowiedziało się za przejściem przez gminę obowiązków związanych z zagospodarowywaniem odpadów. Uchwałą nr XIX/215/2008 r. z dnia 25.04.2008 r. Rada Miasta Legionowo zdecydowała o przejściu obowiązków związanych z gospodarką odpadami od mieszkańców. Większość mieszkańców miasta doceniła zalety nowego systemu. Protesty części mieszkańców wynikały przede wszystkim z: niedostatecznej kontroli umów na wywóz odpadów przed wprowadzeniem systemu, innych oczekiwań, np. większa częstotliwość wywozu odpadów, początkowych problemów z wykonawcą.
4. Krzysztof Choromański – moderator GWD - podsumowanie pracy między spotkaniami. Po spotkaniu w Lublinie przesłane były informacje dotyczące kwestii istotnych z punktu widzenia wrażeń rozwiązań w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi w miastach. Wysłane zostały m.in. materiały dotyczące sprawozdań z realizacji planów gospodarki odpadami. Opracowanie tych sprawozdań daje szansę na stworzenie mocnych podstaw nowego systemu odpadowego w miastach, w szczególności sprawnego systemu sprawozdawczego. System taki jest nie tylko wymagany zgodnie z nowymi przepisami, ale jest też niezbędny władzom miast do zarządzania gospodarką odpadami. Sprawozdania są też punktem wyjścia do analiz, jakie zgodnie z nową ustawą miasta powinny prowadzić.

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

5. Robert Wiczorek Kierownik Referatu Ochrony Środowiska w Legionowie zaprezentował doświadczenia Legionowa w zakresie organizacji i zagospodarowania odpadów. System w podstawowej części dotyczy odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych. Wdrożenie systemu przygotowano było 2,5 roku i obejmowały: wykonanie badań ankietowych wśród mieszkańców (rozesłano 4400 ankiet dla właścicieli nieruchomości oraz 115 ankiet do zarządców osiedli - wypełnione ankiety odesłało 1500 właścicieli oraz wszyscy zarządcy), wykonanie informatycznej bazy danych uczestników systemu, przygotowanie warunków przetargowych oraz rozstrzygnięcie przetargu na obsługę systemu, uchwalenie szeregu uchwał umożliwiających rozpoczęcie pracy SGO, informowanie mieszkańców o zasadach nowego systemu, w tym przypominano o terminowym wypowiedzianiu umów z dotychczasowym odbiorcą odpadów. Zadania w zakresie przygotowanie wdrożenia prowadził zespół międzywydziałowy zadaniowy. Działania podejmowano w oparciu o formalne procedury (powołanie zespołu, określenie struktury, przypisanie zasobów, harmonogram prac). Po zakończeniu prac wdrożeniowych obsługa systemu została przekazana do Komunalnego Zakładu Budżetowego, który obecnie jest operatorem w systemie gospodarowania odpadami w mieście: kontroluje wykonawcę, ustala harmonogram odbioru poszczególnych rodzajów odpadów, pobiera opłaty oraz pozostaje w kontakcie z mieszkańcami. Na stronie http://www.sgolegionowo.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=2 znaleźć można szczegóły funkcjonowania systemu. Zgodnie ze starym systemem odbioru odpadów miesięczna cena dla jednej nieruchomości wynosiła 40 – 50 zł. Cena nie obejmowała odpadów wielkogabarytowych czy zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz odpadów zielonych. W nowym systemie dla czteroosobowej rodziny opłata wynosi 34 zł i obejmuje wszystkie wymienione rodzaje odpadów. Korzyści z wprowadzonego rozwiązania: widocznie mniej odpadów podrzucanych do lasów oraz do osiedlowych altanek śmietnikowych, w ciągu pół roku ilość zgłoszeń dot. podrzucania nieczystości do lasu zmniejszyła się o połowę, większa ilość odbieranych odpadów – w 2008 r. 13 970 ton, w 2009 r. 15 620 ton, a w 2010r. - 18250 ton, upowszechnienie segregowania odpadów i zmniejszenie proporcji frakcji niesegregowanej w stosunku do zbieranej selektywnie, mniejsza ilość odpadów trafiających na składowiska – w 2008 r. 88,5% (recykling 7,3%), w 2009 r. 84% (recykling 12,7%), a w 2010r. 79,7% (recykling 20,3%), odpady nie są już spalane w piecach i nielegalnie podrzucane, usprawnienie transportu odpadów przełożyło się na redukcję zanieczyszczeń powietrza spalinami.

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

6. Następnie zostały zaprezentowane doświadczenia Starachowic (informacje na ten temat dostępne są również w Internecie http://www.starachowice.eu/Gospodarka_odpadami_komunalnymi,1124). Od 1 września 2003 r. Gmina Starachowice jest właścicielem odpadów komunalnych z gospodarstw domowych na jej terenie. Zorganizowanym odbiorem odpadów komunalnych objęci są wszyscy mieszkańcy. Gmina przejęła obowiązki właścicieli nieruchomości w zakresie pozbywania się odpadów komunalnych z gospodarstw domowych na podstawie Uchwały Nr V/21/03 Rady Miejskiej w Starachowicach z 23 czerwca 2003 r. z późniejszymi zmianami. Za takim rozwiązaniem mieszkańcy opowiedzieli się w referendum gminnym 27 października 2002 r. Wprowadzony system obejmuje odbiór odpadów komunalnych (z wyjątkiem roślinnych i remontowych) z gospodarstw domowych. Wykonanie przejętych obowiązków od właścicieli nieruchomości, Gmina zleciła Przedsiębiorstwu Wywozu Nieczystości Stałych ALMAX Sp. z o.o. z Radomia. Przedsiębiorstwo odpowiada za wyposażenie nieruchomości w pojemniki, worki i kontenery. Za wykonywane czynności związane z odbiorem, transportem i składowaniem odpadów komunalnych (suchych, mokrych, wielogabarytowych i niebezpiecznych) Gmina pobiera od właścicieli nieruchomości opłaty w formie ryczałtu licząc od każdego mieszkańca nieruchomości (stawki opłat za usuwanie śmieci - <http://bip.um.starachowice.pl/public/?id=88555>)
- Opłaty wnoszone są kwartalnie w następujących terminach: za I kwartał do 10 kwietnia, za II kwartał do 10 lipca, za III kwartał do 10 października, za IV Kwartał do 31 grudnia. System selektywnej zbiórki odpadów jaki został wprowadzony w mieście spowodował bardzo duży wzrost odpadów opakowaniowych zebranych i przekazanych do odzysku przez podmiot działający w imieniu Gminy. Są to przede wszystkim odpady z opakowań z tworzyw sztucznych, opakowań z papieru i tektury, opakowań ze szkła i opakowania wielomateriałowe. Znacząco zmalała ilość dzikich wysypisk na obrzeżach naszego miasta.
- Nowy system gospodarki odpadami sprawdził się i pozwolił osiągnąć zdecydowaną poprawę w zakresie czystości i porządku na terenie Gminy.
7. Informacje na temat doświadczeń miast, które przeprowadziły referendum i wprowadziły system odbioru odpadów od właścicieli nieruchomości, został uzupełnionych o informacje na temat realizacji tego zadania w Karpaczu. Miasta, które wprowadziły system referendalny można podzielić na dwie grupy: miasta, które po referendum objęły systemem wszystkie nieruchomości - Karpacz (z innych miast, których doświadczenia są szerzej znane można

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

jeszcze wymienić Końskie) oraz te, gdzie system objął jedynie nieruchomości zamieszkałe - Legionowo, i Starachowice. Podział jest istotny, ponieważ gminy, które planują przejść na mocy uchwały również obsługę nieruchomości niezamieszkałych, wzory rozwiązań taryfowych znajdują tylko w Karpaczu (i Końskich). W referendum gminnym 27 października 2002 r. mieszkańcy Karpacza zgodzili się na odpłatne przejście przez organy gminy obowiązku pozbywania się odpadów komunalnych i wyposażenia nieruchomości w pojemniki do ich gromadzenia. Rada Miejska Karpacza rok później podjęła uchwałę w sprawie zasad przejścia przez miasto obowiązków w zakresie odbierania odpadów komunalnych oraz wprowadzenia powszechnej zryczałtowanej opłaty od 1 stycznia 2004 r. Przygotowanie do wprowadzenia postanowień referendum zajęło rok. Powstała analiza stanu wyjściowego: wyróżniono grupy podmiotów wytwarzających odpady - gospodarstwa domowe, szpitale, hotele, placówki oświatowe i inne; ustalono średnią produkcji odpadów w grupie. Zidentyfikowanie podmiotów oraz ilości śmieci przez nie wytwarzanych było niezbędne do ustalenia wysokości i sposobu naliczania opłaty np. w gospodarstwach domowych od osoby, w obiektach hotelowych czy szpitalach za łóżko. Dane zbierano przed i po referendum np. informacje rejestrowane przez kierowców o ilości i rodzajach odpadów od poszczególnych klientów pozyskano po referendum, ale przed uruchomieniem systemu. Główną rolę przy wyliczaniu i szacowaniu opłat odgrywał Miejski Zakład Usług Komunalnych (MZUK). Ważnym efektem badań było powstanie bazy klientów według grup taryfowych, umożliwiającej analizę strumienia odpadów. W tej fazie obok urzędu miasta i MZUK, aktywnie uczestniczył Związek Gmin Karkonoskich, który prowadził np. akcje edukacyjne w szkołach. Formą komunikacji z mieszkańcami było referendum i poprzedzająca je kampania promocyjna. Najtrudniejsze było przekonanie mieszkańców do pomysłu. Zorganizowano skuteczną akcję i kampanię promującą. Idea projektu zakłada powiązanie systemu zbierania odpadów z czystością środowiska i rozwojem turystycznym gminy (strategia). Referendum i wprowadzenie powszechnej opłaty za odbiór odpadów zaangażowało różne wydziały i władze gminy. Zespół zadaniowy korzystał z wzorów niemieckich, duńskich i polskich. Obecnie obowiązki odbierania odpadów komunalnych od mieszkańców realizuje Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Karpaczu.

8. Po przedstawieniu zmian wprowadzonych w Legionowie, Starachowicach i Karpaczu w dalszej pracy grupy skupiono się na dotychczasowych doświadczeniach w zakresie organizacji przetargów na odbiór odpadów komunalnych w Legionowie, Starachowicach i Karpaczu. Główną część tego punktu spotkania stanowiła dyskusja, z szczególnym uwzględnieniem zgłoszonych na poprzednim spotkaniu zagadnień. Przedstawiciele Legionowa i Starachowic

odpowiadali na pytania dotyczące głównie doświadczeń z przeprowadzonych przetargów i współpracy z wykonawcą. Członkom GWD zostały udostępnione specyfikacje istotnych warunków zamówienia. Dyskutowana była sprawa właściwego zapisania w SIWZ (i później w umowie) możliwości zmian wysokości wynagrodzenia w sytuacji zmian zewnętrznych (m.in. inflacja, stawki VAT). Istotną część dyskusji zajęła kwestia dokumentów rozliczeniowych z właścicielami nieruchomości (na poprzednim spotkaniu zgłoszono sprawę rozliczania podatku VAT przy tych dokumentach). Rozwiązania przyjęte w Starachowicach i Legionowie są różne: Starachowice wystawiają fakturę VAT, a w Legionowie wystawiane są noty księgowe. W obu przypadkach rozwiązania te były uzgadnianie ze służbami finansowymi. Kwestia ta wymaga wyjaśnienia w okresie między spotkaniami. Jako kwestie istotne zostały wskazane: określenie ilości odpadów, ilość punktów odbioru i pojemników, określenie progu tonażowego, wykonie zastępcze, ubezpieczenie i odpowiednie referencje wykonawcy. Dyskutowana była kwestia ograniczeń w zakresie korzystania z podwykonawstwa. W trakcie dalszych prac powinny być prowadzone dalsze analizy kwestii wskazanych w dyskusji ze szczególnym uwzględnieniem: ustalenia plusów i minusów z przetargu na odbiór i zagospodarowanie (w porównaniu z przetargiem ograniczonym jedynie do odbioru odpadów), selektywnej zbiórki odpadów (w kontekście problemów nieruchomości zabudowanych budynkami wielolokalowymi). Omawiana była kwestia systemu ewidencji właścicieli nieruchomości, deklaracji o ilości osób, w powiązaniu z systemem poboru opłat oraz egzekucji opłat zaległych. Zgodnie z informacją przedstawicieli Legionowa wprowadzony system pozwala rozwiązać wszystkie te problemy (zagadnienia te były dodatkowo omawiane w drugim dniu spotkania, podczas wizyty w zakładzie budżetowym). W kontekście przygotowań do wdrażania zapisów nowej ustawy przedstawiciele Legionowa wskazali na możliwość przygotowania przetargu/przetargów na odbiór wcześniej, tak aby możliwe było rozpoznanie sytuacji na rynku usług odpadowych. Przetarg rozpoznawczy mógłby być zorganizowany nawet na jesieni przyszłego roku.

9. Ostatnim punktem prac pierwszego dnia było podsumowanie dyskusji w kontekście organizacji przetargów na odbiór odpadów zgodnie z nowymi regulacjami prawnymi ze szczególnym uwzględnieniem projektu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

10. Drugi dzień spotkania GWD rozpoczął się wizytą w terenie. Zaprezentowane zostały nowoczesne obiekty: Urzędu Miasta Legionowo i obiekty sportowe: „Areny” Legionowo i Stadion Miejskiego.
11. Następnie grupa udała się do siedziby Komunalnego Zakładu Budżetowego (operatora systemu odpadowego w Legionowie). Pracownicy KZB szczegółowo zaprezentowali system komputerowy, który wzbudził duże zainteresowanie członków grupy. Zgodnie z przedstawionymi informacjami system integruje dostępne bazy danych. Kwestia ochrony danych osobowych nie stanowi problemu przy ewidencji właścicieli nieruchomości i egzekucji opłat (system posiada certyfikat GIDO). Wykonawca otrzymuje jedynie dane niezbędne dla właściwej realizacji usługi: adres i dane dotyczące pojemników.
12. Po powrocie z KZB spotkanie GWD było kontynuowane w Sali Urzędu Miast. Przeprowadzona została wspólna analiza wskaźników SAS dla JST uczestniczących w grupie. Kwestia modyfikacji listy wskaźników SAS będzie kontynuowana w dalszych pracach GWD.
13. Następnie omówiona została metodologia badań ankietowych odbiorców usług i wstępna propozycja treści ankiety. W trakcie ożywionej dyskusji zgłoszone zostały wnioski szczegółowe (w tym kwestia kontaktów z przedsiębiorcami). W dalszych pracach w tym zakresie zostaną wykorzystane zarówno dotychczasowe doświadczenia wcześniejszych badań poprzednich GWD, jak i doświadczenia gmin referendalnych w rozpoznaniu sytuacji przed wprowadzeniem systemu (np. ankieta Legionowa).
14. Przedstawiony został także harmonogram dalszych prac grupy na tle mapy drogowej reformy systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Stało się to punktem wyjścia do dyskusji dotyczącej wyboru kolejnych „tematów wiodących” do omówienia na poszczególnych spotkaniach. **Jako temat wiodący na najbliższe spotkanie przyjęto wprowadzenie rejestru działalności w zakresie odbioru odpadów komunalnych.**
15. Po ustaleniu miejsca oraz gospodarza kolejnego spotkania (1-2 grudnia, Słupsk) i po krótkim podsumowaniu spotkanie zostało zakończone.

Przygotował:

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

Krzysztof Choromański

Moderator GWD Gospodarka odpadami komunalnymi

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

*Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego*

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

